

Økonomirapportering pr 31.12.2017

Vurdering av økonomisk situasjon

Vi viser til innsendte økonomirapportering 15.12.2017. Det er ingen vesentlige endringer siden forrige rapportering.

KHMs økonomi er god. Overføring av ubrukte midler fra 2017 til 2018 har økt med 9 millioner (uten interne prosjekter) i forhold til overføringen fra 2016 til 2017. I 2015 opprettet KHM flere interne prosjekter for både å synliggjøre overfor UiO og holde kontroll med midler tildelt direkte fra KD til øremerkede prosjekter. Dette gjelder spesielt Saving Oseberg og Kongsgårdsprosjektet Avaldsnes. I tillegg var det enighet med UiO sentralt at store deler av «overskuddet» skulle avsettes på interne prosjekter til fornying av utstillingene i Historisk museum (HM). De interne prosjektene har ved utgangen av 2017 en ubrukt saldo på 38,5 millioner. Det er verd å merke seg at dette ikke er ubrukte midler som kan benyttes til andre formål, men er øremerkede midler og vil bli brukt de neste tre årene.

Sum of Regnskap	År	
Interne prosjekter	2016	2017
000000 Uspesifisert	-20401	-29534
000208 Saving Oseberg	-6164	-11473
000286 SO-forebyggende		1223
000209 Centre for Viking-Age Studies	-1271	-1254
000256 Arv - kjerneutstilling	-3950	-3950
000257 Forvandling - kjerneutstilling	-2550	-3223
000258 Kontroll - kjerneutstilling	-7200	-7183
000259 Kollaps - kjerneutstilling	-3400	-2650
000281 Kongsgårdsprosjektet Avaldsnes - KD		-10000
Totalsum	-44936	-68044

Overføring ubrukte midler basis og interne prosjekter.

Det er satt av betydelige midler til fornying av utstillingene i HM. Dette er kostnader som vil påløpe de tre neste årene. Totalt er det foreløpig satt av 45,7 millioner til fornying i HM. I henhold til fremdriften i museets utstillingsplan skal 1. etg. HM ferdigstilles først og for disse salene foreligger det detaljerte budsjetter. Totalt er 18,9 millioner satt av på interne prosjekter for 1. etg. (se for øvrig detaljert oppsett i økonomirapporteringen 15.12.2017). Samtidig må det påpekes at museets fremdrift på fornyingen av utstillinger er avhengig av et godt og koordinert samarbeid med Eiendomsavdelingen om rehabilitering av utstillingslokalene.

Basisvirksomhet

Basisvirksomhet	Årsregnskap 2016	Årsregnskap 2017
Inntekter	-146 237 915	-186 519 980
Personalkostnader	96 573 396	110 249 511
Driftskostnader	60 052 768	76 321 744
Investeringer	3 801 278	3 297 707
Isolert mer-/mindreforbruk uten nettobidrag og prosjektavslutning	14 189 527	3 348 981
Nettobidrag	-21 443 677	-26 467 898
Prosjektavslutning	-995 340	-35 401
Isolert mer-/mindreforbruk	-8 249 490	-23 154 318
Overført fra i fjor	-36 663 472	-44 912 962
Saldo	-44 912 962	-68 067 280

Inntekter

Hovedårsaken til de positive tallene er økning i billett- og salgsinntekter på Vikingskipshuset (VSH). 2017 ble igjen et rekordår med over 538.000 besøkende til VSH (5% økning fra 2016). KHM hadde totalt en økning i salgsinntekter fra 38,9 mill i 2016 til 53,0 mill i 2017. KHM har økt billettprisen to ganger de siste årene (2015 og 2017), og dette sammen med økning i besøkstallene er hovedgrunnen til at økonomien nå er særdeles god. Dette har gitt KHM (og UiO) en unik mulighet til å sette av penger til fornying av utstillinger i Historisk museum, uten å måtte søke UiO om ekstra bevilgninger.

I tillegg til salgs- og billettinntektene har bevilgning fra UiO en økning fra 2016 til 2017. Denne økningen skyldes økning i internhusleien og er knyttet til Økern. Denne bevilgningsøkningen balanserer økningen under kostnader til internhusleie.

Personalkostnader

Personalkostnadene øker og noe av dette er en planlagt økning, og har vært meldt inn tidligere. KHM følger stillingsplanen fra 2014 og faser inn stillinger som er et resultat av ny Strategisk kompetanse og rekrutteringsplan i tillegg til ansettelse knyttet til underkapasiteten i kulturminneloven (KHM mottok en styrking i basisbevilgning knyttet til nettopp dette). Ved utgangen av 2020 vil lønnskostnadene falle noe da prosjekt Saving Oseberg går mot en avslutning.

Det er verd å merke seg at KHM nå har flere stillinger knyttet til den eksternfinansierte virksomheten, dvs ansatt fast på basis med frikjøp mot prosjekter. Dette er en konsekvens av politiske føringer knyttet til midlertidighet, men også for å oppnå bedre kontroll og riktig timeføring på arkeologiske utgravingsprosjekter. Kostnadene knyttet til denne gruppen ansatte må ses i sammenheng med frikjøp (nettobidraget).

Driftskostnader/investeringer

Driftskostnadene øker og vil øke ytterligere de neste 3 årene. Dette henger sammen med fornying av utstillingene i Historisk museum og kjøp av tjenester. Det er nå rom i LTB for ytterligere fornying i HM i tillegg til tidligere avsatte midler på interne prosjekter. Vi viser til en mer detaljert redegjørelse for dette i budsjettleveransen 15.12.2017.

Risiko basis

Den største usikkerhetsfaktoren i foreliggende langtidsprognose er knyttet til nytt museumsbygg på Bygdøy. Dette gjelder i hovedsak finansieringen av sikringstiltak (jf budsjettleveransen 15.12.2017), sponsormidler og kostnadsomfang for nye utstillinger og sist men ikke minst, kostnadsdekning av inntektsbortfall ved stengning av VSH i byggeperioden.

Usikkerheten knyttet til de strukturelle svakhetene i KHM's økonomi er velkjente. Med en ekstern finansieringskomponent på over 50 %, som i stor grad er knyttet til inntekter fra billettsalg og museumsbutikk, vil det alltid være en risiko knyttet til svingninger i makroøkonomien og spesielt innenfor reiselivs- og turistmarkedet. I tillegg kommer usikkerhet knyttet til svingninger i volumet av arkeologiske utgravninger og innføring av incentiver knyttet til BOA.

Inntekter

I kommende 5 års periode er inntektsøkningen i 2017 fra egne inntektskilder lagt inn som en forventet inntekt også de neste årene. Som alltid er det risiko knyttet til endringer i reiselivs- og turistmarkedet, samt fremtidig usikkerhet knyttet til svingninger i volumet av arkeologiske utgravninger. Dette er risiko som kan gi betydelig utslag i sviktende inntekter.

Personalkostnader

KHM erfarer at fast ansettelse av «prosjektansatte» som tidligere gikk på midlertidige kontrakter har en kostnad. Erfaringen viser at det ikke er mulig med 100 % frikjøp, men at det realistiske ligger mellom 80-85%. I tillegg vil det være noe risiko knyttet til at så mange er fast ansatte hvis en nedgang i prosjektvolumet skulle bli en realitet.

Driftskostnader

De neste tre årene er det satt av betydelige midler til fornying av utstillinger i HM. Usikkerheten knytter seg til om vi klarer å holde fremdrift i utstillingsplanen og klarer å bruke avsatte midler i anført år.

Eksternt finansiert virksomhet

KHMs prosjektportefølje består i hovedsak av arkeologiske utgravingsprosjekter. KHM har i liten grad andre typer eksternt finansierte prosjekter. Ved utgangen av 2017 har KHM 3 aktive NFR prosjekter og ingen EU prosjekter.

Eksternt finansiert virksomhet	Årsregnskap 2016	Årsregnskap 2017
Inntekter	-61 069 098	-69 877 420
Personalkostnader	16 978 456	12 119 714
Driftskostnader	22 492 362	25 800 819
Investeringer	-79 855	83 297
Isolert mer-/mindreforbruk uten nettobidrag og prosjektavslutning	-21 678 134	-31 873 590
Nettobidrag	21 355 497	26 388 781
Prosjektavslutning	995 340	35 401
Isolert mer-/mindreforbruk	672 703	-5 449 409
Overført fra i fjor	-70 397 215	-69 725 714
Saldo	-69 724 512	-75 175 123

Inntekter

2017 har vært et bedre år når det gjelder utgravingsprosjekter enn hva 2016 var. KHM har fått noen nye store prosjekter og disse bidrar i større grad til en bedring av nettobidraget enn mange små. De siste årene har denne virksomheten vært rimelig stabil, men med noen svingninger fra år til år.

Personalkostnader/Frikjøp

Størstedelen av ansatte som jobber med utgravingsprosjekter ansettes på basis og skriver timelister som grunnlag for frikjøp mot ulike prosjekter. Denne måten å løse bemanning knyttet til prosjekter har tvunget seg frem av to grunner. Det ene er knyttet til politiske føringer for midlertidig ansettelse, den andre årsaken er gjeldende nasjonale Retningslinjer for budsjettering og regnskapsføring av arkeologiske utgravingsprosjekter vedtatt av Klima- og miljødepartementet. Her er det krav til føring av timelister, hvor det må dokumenteres at det ikke er ført timer på prosjekter i forbindelse med sykdom, møter, nødvendig opplæring, trening i arbeidstiden, bevegelige helligdager o.l. Lønnsutgifter knyttet til disse forholdene skal dekkes av overheadsatsen. Derfor godkjenner Riksantikvaren, som rette myndighet, kun regnskap med rene arbeidstimer ført mot prosjektet.

Driftskostnader

Typiske driftskostnader i våre prosjekter er; leie av gravemaskiner, naturvitenskapelige analyser, reisekostnader, kost- og nattillegg, leiebil m.m. Volumet på disse kostnadene varierer i henhold til prosjektets problemstilling, omfang og varighet og er strengt regulert gjennom tidligere nevnte retningslinjer for budsjettering og regnskapsføring av arkeologiske utgravingsprosjekter.

Risiko EFV

Risiko for at volumet av prosjekter avtar og at KHM sitter med for mange fast ansatte som ikke kan frikjøpes mot prosjekter, samt reduserte overheadinntekter og RBO.

Stortinget og Regjeringen har gjennom regionreformen anbefalt og vedtatt vesentlige endringer i oppgave- og ansvarsfordeling innenfor kulturminneforvaltningen. Dette vil få betydning for KHMs utgravingsvirksomhet, men omfanget er foreløpig uavklart. Klima og miljødepartementet har varslet endring av Forskrift om faglig ansvarsfordeling mv etter kulturminneloven. Det forventes at forskriftsendringen vil bli sendt på høring i løpet av kort tid (februar/mars). I den forbindelse vil vi få en avklaring av museets rolle og oppgaveportefølje i det videre.